

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 2014/1
Karar No: 2017/2
Karar Tarihi: 17.03.2017

LAMLARIN GENEL HACİZ YOLU İLE İLAMSIZ TAKİBE KONU EDİLİP EDİLMEMEYECEĞİ HUSUSUNDA İÇTİHATLARIN BİRLEŞTİRİLMESİ İSTEMİNİN İNCELENMESİ GÖREVİNİN YARGITAY İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME HUKUK GENEL KURULUNA AİT OLDUĞU - EVRAKLARIN YÜKSEK BİRİNCİ BAŞKANLIĞINA

ÖZET: İlamların genel haciz yolu ile ilamsız takibe konu edilip edilmeyeceği hususunda içtihatların birleştirilmesi isteminin incelenmesi görevinin Yargıtay içtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kuruluna ait olduğu anlaşılmakla, evrakın adı geçen Kurula gönderilmek üzere Yüksek Birinci Başkanlığına tevdiine karar verilmiştir.

(2004 S. K. m. 24, 25, 26, 30, 32, 36, 67, 68) (6100 S. K. m. 301) (2797 S. K. m. 15, 16)(YHGK.15.12.2004 T. 2004/13-722 E. 2004/707 K.) (YHGK. 16.02.2005 T. 2005/12-57 E. 2005/72 K.)(4. HD. 08.06.1990 T. 1989/10029 E. 1990/4992 K.) (12. HD. 25.10.2005 T. 2005/16562 E. 20786 K.) (12. HD. 10.06.2013 T. 2013/10325 E. 2013/21720 K.) (12. HD. 27.05.2013 T. 2013/9819 E. 2013/19458 K.) (13. HD. 22.10.1990 T. 1990/1571 E. 1990/6573 K.) (13. HD. 28.03.2003 T. 2002/12176 E. 2003/3621 K.)

I. G R

A. İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME KONUSUNDAKİ BAŞVURULAR

Avukat Abdullah Duran ve Avukat Eda Tanrıverdi 08.10.2013 tarihli dilekçesi ile ilama dayalı para alacağının tahsili için ilamsız takip yolu ile takibe geçilip geçilemeyeceği hususunda Hukuk Genel Kurulu ile Daireler arasında ortaya çıkan görüş ayrılıklarının birleştirilmesini istemiştir.

B. YARGITAY BİRİNCİ BAŞKANLIK KURULUNUN KARARI VE İÇTİHADİ BİRLEŞTİRME İNCELENMESİ KONUSU

Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun 06.11.2014 gün ve 183 sayılı kararıyla "ilamların ilamsız icra takibine konu edilip edilemeyeceği hususunda Hukuk Genel Kurulu ile Daireler arasında görüş ayrılığı bulunduğuna ve farklı uygulamaların sürdürülmesine sonucuna varılarak, bu ayrılığın içtihatların birleştirilmesi yoluyla giderilmesine ve toplantı günü daha sonra belirlenmek üzere raportör üye olarak 19. Hukuk Dairesi üyesi Ahmet Hamdi Güler'in atanmasına karar verilmiştir.

C. GÖRÜŞ AYKIRILIĞININ GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU KARARLAR

İstem sahibinin dilekçesinde sunduğu kararlar: Hukuk Genel Kurulunun 15.12.2004 gün ve 2004/13-722 E.-2004/707 K. ve 16.02.2005 gün ve 2005/12-57 E.-2005/72 K; Dördüncü Hukuk Dairesinin 08.06.1990 gün ve 1989/10029 E.-1990/4992 K.; Onikinci Hukuk Dairesi 25.10.2005 gün ve 2005/16562-20786 E.K., 10.06.2013 gün ve 2013/10325-21720 E.K., 27.05.2013 gün ve 2013/9819-19458 E.K.. 23.05.2000 gün ve

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 2014/1
Karar No: 2017/2
Karar Tarihi: 17.03.2017

2000/7926-8433 E.K. Onüçüncü Hukuk Dairesi 22.10.1990 gün ve 1990/1571-6573E. K. ve 28.03.2003 gün ve 2002/12176 E.-2003/3621 K. sayılı kararlardır.

Ancak yapılan ara tırmada Sekizinci Hukuk Dairesinin de bu yönde kararlarının bulundu u anla ılmı tır.

D. GÖRÜ AYKIRILI ININ G DER LMES STEM NE KONU KARARLARDA BEL RT LEN GÖRÜ LER N ÖZETLER

1. lama Ba lanmı Para Alacakları için Genel Haciz Yolu ile İlamsız Takip Yapılabilece ine li kin Karar Veren Hukuk Genel Kurulu ile Dairelerin Görü Özetleri

Hukuk Genel Kurulu Ba kanlı ı, Dördüncü Hukuk Dairesi, Dokuzuncu Hukuk Dairesi ve Onüçüncü Hukuk Dairesi görü yazılarında özetle para alacaklarının cebri icra yolu ile tahsilinde alacaklının elinde herhangi bir belge bulunmasının yeterli görüldü ü, elinde ilam veya ilam niteli inde bir belge bulunan alacaklının ilamsız icra takibi yapmasını engelleyen yasal bir düzenlemenin bulunmadı ı; alacaklının kendisi için daha avantajlı olan "ilamlı takip" yapmak yerine avantajlı olmayan "ilamsız takip" yoluna ba vurmasının salt icra inkar tazminatı alabilmek amacıyla bu yola gitti inin kabulüne hukuken olanak bulunmadı ı, öte yandan borca haksız ekilde itiraz etti i tartı masız olan borçlunun da talep halinde inkar tazminatına mahkum edilece ini bilebilecek durumda bulundu unun açık oldu u vurgulanarak ilama ba lanmı para alacakları için ilamsız takip yapılabilece i görü ü açıklanmı tır.

2. lama Ba lanmı Para Alacakları için Genel Haciz Yolu ile İlamsız Takip Yapılamayaca ına li kin Karar Veren Dairelerin Görü Özetleri

Sekizinci Hukuk Dairesi ve Onikinci Hukuk Dairesi görü yazılarında özetle cra ve flas Kanunu'nun 24, 25, 26,30 ve 32 nci maddelerinin bir arada yorumlanmasından takip talebi ekinde ilam sunulması halinde icra müdürünün "icra emri" çıkartmak zorunda oldu u ve ödeme emri çıkartılmasının yasaya uygun dü medi i; aksinin kabulü halinde borçlunun tehir-i icra (K.m.36) imkanından yararlanma hakkının elinden alınaca ı ve takibin devamının engellenebilmesi için elde kalan tek yol olan "itiraz" yolunun kullanılması halinde de tazminat sorumlulu unun (K.m.67, 68) do aca ı, bu hususun da Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 29/1 inci maddesinde düzenlenen dürüstlük kuralına aykırı oldu u belirtilerek ilama ba lanmı para alacakları için ilamsız takip yapılamayaca ı görü ü açıklanmı tır.

II. ÖNSORUN VE ÖNSORUN NCELEMES

A.ÖNSORUN

Yargıtay çtihatları Birle tirme Hukuk Genel Kurulundaki görü meler sırasında esasa geçilmeden önce:

- 2012 yılı öncesinde Onikinci Hukuk Dairesinin elinde para alaca ının tahsiline ili kin

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 2014/1
Karar No: 2017/2
Karar Tarihi: 17.03.2017

ilam bulunan alacaklının ilamsız takip yapabileceğine dair kararlar verirken, bu tarihten sonra görüldüğü gibi ancak Hukuk Genel Kurulunun ve Onüçüncü Hukuk Dairesinin bu tarihten sonra verilmiş aksine bir kararının bulunmadığı,

- Hukuk Genel Kurulunun çelişkili olduğu ileri sürülen (15.12.2004 gün ve 2004/13-722 F.-2004/707 K. sayılı) kararının asıl konusunun "ilamların genel haciz yolu ile ilamsız takibe konu edilip edilmeyeceği" noktasında olmadığı, sadece gerekçenin açıklanması sırasında bir deyinmeden ibaret kaldığı ve anılan kararın bu konuyla ilgili olduğu unun kabul edilemeyeceği,

- Hukuk Genel Kurulunun çelişkili olduğu ileri sürülen kararının mahkemece verilmiş bir ilama (HMK.ııı.301/2) deyinil, hakem kararına ilişkin olduğu ve Hukuk Genel Kurulunca bu kararın "ilam" niteliğinde olmadığı nın benimsendiği; uyuşmazlığın esasının ise kötüniyet tazminatının artlarında toplandığı, bu haliyle aykırılığı ileri sürülen Hukuk Genel Kurulu kararının gerçekte tarihsel öncelik ve konu bakımından yeni oluşan Daire kararlarında benimsenen görüş ile aykırılık içermediği ve Yargıtay Kanununun 16 nci maddesinin 5 inci bendindeki düzenleme kapsamında içtihatı birleştirme görevinin Yargıtay içtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunda deyinil Yargıtay içtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulunda olduğu, nitekim avın Yasanın 15 inci maddesinin 2 nci bendinin (b) alt bendinde bu yönde açık hüküm bulunduğ u ileri sürülerek önsorun gündeme getirilmiştir.

Önsorunun kabul edilip edilmemesi hususunda yapılan görüşmeler sırasında Yargıtay Kanununun "çtiadların birleştirilmesini istemek yetkisi ve bağılayıcılığı" kenar bağılıklı 45 inci maddesinin ikinci fıkrasında "Diğer merci veya ki ilerin gerekçe göstererek yazılı bağıvurmaları halinde, içtihatı birleştirme yoluna gitmenin gerekip gerekmediğine Birinci Başkanlık Kurulu karar verir. Bu karar kesindir hükmünün bulunduğu u, bu kesinliğin inceleme görevinin Birinci Başkanlık Kurulunca görevli olarak belirlenen ve kendisine tevdi edilen Kurulu da bağılayacağı; Birinci Başkanlık Kurulunun incelemesi sırasında aykırılığı deyinlerlendirerek iğin Büyük Genel Kurulda çözülmesi yönünde verdiği kararın tartışılmayacağı ileri sürülmüş ise de içtihatları birleştirmeye ilişkin görevlendirmenin de Hukuk Muhakemeleri Kanununun 1 inci maddesinde ifadesini bulduğu ekilde kamu düzenine ilişkin olduğu ve Büyük Genel Kurulun görev hususunda karar verebileceği gerekçesiyle önsorunun incelenmesine geçilmiştir.

B.ÖNSORUN İNCELEMESİ VE GEREKÇE

Önsoruna ilişkin olarak yapılan deyinlerlendirmede içtihatların birleştirilmesine ilişkin incelemenin hangi Kurul tarafından yapılacağı hususunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Yargıtay Kanunu'nun "Yargıtay Büyük Genel Kurulunun Görevleri kenar bağılıklı 16 nci maddesinin 5 inci bendi:

"Hukuk Genel Kurulunun benzer olaylarda birbirine aykırı biçimde verdiği kararları ile Ceza Genel Kurulunun yine benzer olaylarda birbirine aykırı olarak verdiği kararları veya Hukuk Genel Kurulu ile Ceza Genel Kurulu; Hukuk Genel Kurulu ile bir hukuk dairesi:

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 2014/1
Karar No: 2017/2
Karar Tarihi: 17.03.2017

Hukuk Genel Kurulu ile bir ceza dairesi veya Ceza Genel Kurulu ile bir ceza dairesi; Ceza Genel Kurulu ile bir hukuk dairesi veya bir hukuk dairesi ile bir ceza dairesi arasındaki içtihat uyu mazlıklarını gidermek ve içtihatları birle tirmek" görevini Büyük Genel Kurula bırakmı tır.

Aynı Yasanın "Hukuk ve Ceza Genel Kurullarının Görevleri kenar ba lıklı 15 inci maddesinin 2 nci bendi ise "Hukuk daireleri arasında veya ceza daireleri arasında içtihat uyu mazlıkları bulunması" halinde bu aykırılı ın giderilmesi görevini Hukuk Genel Kuruluna vermi tir.

Hukuk Genel Kurulunun 15.12.2004 gün ve 2004/13-722 E.-2004/707 K. sayılı kararının asıl konusunun hakem kurulu kararının ilam niteli inde sayılıp sayılmayaca ı ve buna dayalı olarak giri ilen ilamsız icra takibine itiraz üzerine verilen kararda kötüniyet tazminatına karar verilir verilemeyece i oldu u; bu bakımdan kararda geçen "Kaldı ki, anılan belge ilam hükmünde olsa bile, bozma ilamında da açıklandı ı üzere, elinde ilam hükmünde bir belge bulunan alacaklının ilamsız icra takibi yapmasını engelleyen herhangi bir yasa hükmü yoktur ibaresinin sadece açıklama amacıyla karara dercedildi i ve o karara konu uyu mazlı ın çözümü ile ilgisinin bulunmadı ı; bu haliyle esas uyu mazlı a temas etmeyen ibarenin Hukuk Genel Kurulunun nihai görü ünü yansıtmadı ı kabul edilmi tir.

Bu durumda Hukuk Genel Kurulunun anılan ile Yargıtay Dairelerinin kararları arasında çeli ki oldu unun kabulüne olanak bulunmamaktadır Yargıtay Kanunu'nun 15 inci maddesinin ikinci bendindeki görev düzenlemesine dönüldü ünde, ortada sadece hukuk daireleri arasında içtihat aykırılı ı bulundu u gözetilerek içtihatları birle tirme görevinin Büyük Genel Kurulda de il Yargıtay çtihatları Birle tirme Hukuk Genel Kurulunda oldu u tartışmalıdır.

Önsorunun görü ülmesi sırasında Hukuk Genel Kurulu kararının yoruma elveri li olmayacak kadar açık biçimde hukuki görü ortaya koydu u ve bu haliyle anılan kararın, yukarıda listelenen kararlarla bir arada de erlendirilmesi ile aykırılık kapsamında bulundu u ve içtihatların birle tirilmesi görevinin Yargıtay Kanunu'nun 16 ncı maddesinin 5 inci bendi uyarınca Yargıtay çtihatları Birle tirme Büyük Genel Kuruluna ait oldu u ileri sürülmü se de yukarıda belirtilen nedenlerle bu görü benimsenmemi tir.

Açıklanan gerekçelerle içtihadı birle tirme evrakının, talebi incelemekle görevli Yargıtay çtihatları Birle tirme Hukuk Genel Kuruluna gönderilmek üzere Yüksek Birinci Ba kanlı ına tevdiine karar vermek gerekmi tir.

III.SONUÇ

" lamların genel haciz yolu ile ilamsız takibe konu edilip edilmeyece i" hususunda içtihatların birle tirilmesi isteminin incelenmesi görevinin Yargıtay çtihatları Birle tirme Hukuk Genel Kuruluna ait oldu u anla ılmakla, evrakın adı geçen Kurula gönderilmek üzere Yüksek Birinci Ba kanlı ına tevdiine 17.03.2017 günlü oturumda oyçoklu u ile karar verilmi tir.

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 2014/1
Karar No: 2017/2
Karar Tarihi: 17.03.2017

KARAR ÖZETİ

Yargıtay içtihatları Birle tirme Büyük Genel Kurulu önünde görü ülen içtihatların birle tirilmesi isteminin konusu "ilamların genel haciz yolu ile ilamsız takibe konu edilip edilmeyece edir.

Yargıtay Kanunu içtihatların birle tirilmesi görevini iki ayrı kurula vermi ve bunlar arasındaki görev ayırımı, somut olayla sınırlı olarak, çeli kili oldu u kabul edilen kararlar arasında Hukuk Genel Kurulunca verilmi bir karar olup olmaması kriterine ba lamı tır.

Gerçekten de Yargıtay Kanunu'nun "Yargıtay Büyük Genel Kurulunun Görevleri" kenar ba lıklı 16 ncı maddesinin 5 inci bendine göre "...Hukuk Genel Kurulu ile bir hukuk dairesi..." arasındaki içtihat uyu mazlıklarını gidermek ve içtihatları birle tirmek görevi Büyük Genel Kurula aittir.

E er çeli kili oldu u ileri sürülen kararlar arasında Hukuk Genel Kurulunca verilmi bir karar bulunmuyorsa bu kez, ayrı Yasanın "Hukuk ve Ceza Genel Kurullarının Görevleri" kenar ba lıklı 15 inci maddesinin 2 nci bendi uyarınca bu görev Hukuk Genel Kuruluna bırakılmı tır.

Büyük Genel Kurul önüne getirilen önsorun Hukuk Genel Kurulunun 15.12.2004 gün ve 2004/13-722 E.-2004/707K. sayılı kararında içtihatların birle tirilmesi istenen konuda bir hukuki sonuca varılmı olup olmadı ı, burada varılacak sonuca göre birle tirme talebinin Büyük Genel Kurulca mı, yoksa Hukuk Genel Kurulunca mı incelenece i noktasında toplanmı tır.

Mahkeme kararlarının gerekçesi -kural olarak- ba layıcı de ilse de mahkemenin hukuki görü ünü ortaya koyması ve vardı ı sonucun dayana ını te kil etmesi noktasında kararın ayrılmaz ve önemli bir parçasıdır. Gereksiz bir kararın, tekemmül etmi bir karar olarak kabulü mümkün de ildir; bu husus sıradan bir hukuki anlayı olmayıp Anayasayla getirilmı mutlak bir düzen kuralıdır (m.141/111). Hukuk yargılamasında gerekçe hukuki dinlenilme hakkının(HMK. m.27/2-c) ve aleniyet ilkesinin (HMK.m.28/3) tartı masız güvencesidir. Öte yandan gerekçe, karar için öylesine ayrılmaz bir parçadır ki kararın tefhimi (HMK.m.294/4,321/2), yazılması (HMK. m. 297/1-e, 298/2-3,353/1-) ve temyiz süresinin ba laması gibi usulü hakların do umuna ve hatla kaybedilmesine ili kin i lemlere temel te kil etmektedir.

Gerekçenin önemi kendisini, sonucu itibariyle do ru olan kararlar bakımından da istinaf ve temyiz incelemeleri sırasında üst derece mahkemelerince "de i tirilebilir" ve düzeltilebilir olmasında da göstermektedir (HMK.m.353/1-b-3,370/4). Gerçekten de tarafların eksik ya da hatalı gerekçe ile sonuca gidilmesi ile ya adıkları hukuki tatminsizli i gidermenin gereklili i yasa koyucu tarafından benimsenmi ve bu suretle gerekçenin, infaz bakımından de ilse de hukuki dayana ı göstermesi bakımından olmazsa olmaz art (condictio sine qua non) niteli inde bulundu u yönünde bir hukuki ve

T.C.
YARGITAY
. Büyük Genel Kurul

Esas No: 2014/1
Karar No: 2017/2
Karar Tarihi: 17.03.2017

normatif kabul olur mu tur.

Sırf gerekçesizlik dahi kararın bozulmasına tek başına yeter sebeptir.

Gerekçenin önemine dair bu açıklamalardan sonra "ratio decidendi" üzerinde de durmakta yarar vardır. Bilindiği gibi anglo-sakson hukuk sisteminde kararın temel dayanağı ve uyumazlığın çözümü noktasında merkez alınan ilkeler ratio decidendi olarak nitelendirilir. Bu ilkeler mahkemenin her benzer olayda dikkate alacağı temel hukuki anlayışı ifade eder. Ratio decidendi dışında kalan ve karara etkisi olmayan kısımların (obiter dictum) bir bağlayıcılığı yoktur. Bu nitelenmenin Türk hukuku için de dikkate alınması gerektiği kabul edilebilir.

Somut olaya dönüldüğünde; Hukuk Genel Kurulunun anılan kararında açıkça "Kaldı ki, anılan belge ilam hükmünde olsa bile, bozma ilamında da açıklandı üzere, elinde ilam hükmünde bir belge bulunan alacaklının ilamsız icra takibi yapmasını engelleyen herhangi bir yasa hükmü yoktur" belirlemesi yapılmıştır.

Yukarıdaki açıklamalardan ve Hukuk Genel Kurulunun anılan kararında kullanılan belirgin ifadenin de değerlendirilmesinden varılan sonuç, gerekçede yer alan ve özellikle vurgulanan bir hukuki belirlemenin artık o karar bakımından temel ilke (ratio decidendi) sayılması gerektiğidir. Hukuk Genel Kurulu kararlarının ait olduğu dava bakımından bağlayıcı olduğu, benzer diğer dosyalar için de içtihat niteliğinde bulunduğunu ve yol gösterici vasıfta olduğunu düşünülürken, kararda vurgulanan görüşün, mahkemenin hukuki değerlendirme ve iradesini yansıtmayacağını (veya "öylesine" oraya yazıldığını) düşünmek, bunu "obiter dictum" saymak yönünde oluşan çokluk kabulü benimsenebilir değildir.

Gerekçede yer alan bu netlik karşısında Hukuk Genel Kurulunun ilamların genel haciz yolu ile ilamsız takibe konu edilebileceği yönündeki hukuki görüşünün varlığı ve bunun açıkça izhar edildiği inkar edilemez. Varılan noktada Hukuk Genel Kurulunun anılan kararının, içtihadı birleştirme istemi konusunda çelişen kararlar arasında sayılması ve Yargıtay Kanunu'nun 16 ncı maddesinin 5 inci bendi çerçevesinde inceleme görevinin Büyük Genel Kurula ait olduğu düşüncesiyle çokluk kararına katılmıyoruz. (۳۳)